

БЎЛАЖАК ТАСВИРИЙ САНЪАТ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ КАСБИЙ ТАЙЁРЛАШДА АКАДЕМИК ВА ИЖОДИЙ РАСМЛАРНИ БАЖАРИШНИНГ МАҚСАД ВА ВАЗИФАЛАРИ

БАЙМЕТОВ БОТИР БОЛТАБАЕВИЧ
Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика
университети профессори

Аннотация: Мақола бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини касбий тайёрлаш ва ижодий қобилиятларини шакллантиришда академик ва ижодий расмларни бажаришга қўйиладиган талаблар, тасвирнинг бадиий ечимини излаш: қаламчилик, қоралама ва эскизларни бажариш масалалари, асарнинг бадиий-ижодий жиҳатларига эътибор бериш масалаларига қаратилган.

Калит сўзлар: бадиий ижод, қаламтасвир, ранг, тус, шакл, композитсия, қаламчилик, эскиз, ўқув расм.

Аннотация: в статье основное внимание уделяется требованиям к выполнению академических и творческих рисунков в формировании и профессиональной подготовки будущих учителей изобразительного искусства и развитию их творческих способностей, поиску художественного решения изображения: значение набросков, этюдов и эскизов, вниманию к художественным и творческим аспектам работы.

Ключевые слова: художественное творчество, рисунок, цвет, тон, форма, композиция, набросок, эскиз, учебный рисунок.

Annotation: the article focuses on the requirements for the implementation of academic and creative drawings in the formation and professional training of future teachers of fine arts and the development of their creative abilities, the search for an artistic solution to the image: the importance of sketches, sketches and sketches, attention to the artistic and creative aspects of the work.

Key words: artistic creativity, drawing, color, tone, form, composition, sketch, sketch, educational drawing.

Маълумки, натурага қараб расм чизиш воқеликни кузатиш ва таҳлил қилиш қобилиятини ривожлантириш, қўриш хотирасини чиниқтиришга хизмат қилиши ва шу орқали ижодий имкониятлар чегарасини кенгайтириб, тафаккурни янада бойитиши керак.

Санъатшунослик факультетлари талабларига академик расм чизиш асосларини ўргатиш ўзаро ҳамма вақт бўлган бир қатор вазифалар, хусусан:

- бадиий дид ва ижодкорга хос дунёқарашни шакллантириш;
- зарур илмий билимларни ўзлаштириш ва махсус техник қўникмаларни егаллашга ундаш;
- талаба истеъдодини ривожлантириш ва ижодий салоҳиятини ошириш сингари масалалар устида изланиш ва уларни ижодий ҳал қилишни талаб этади.

Академик расм чизишнинг мақсад ва

вазифалари ижодий расм яратиш моҳиятидан фарқ қилади. Ўқув расми натура-ни ўрганиш орқали ўзида муайян малака ва қўникмаларни шакллантиришга хизмат қилади. Бу жараёнда асосий эътибор таълим олиш ва таҳлил қилишга қаратилади. Машхур рассом-педогог Д.Н. Кардовский ёзганидек, расмга мактаб этюди нуқтаи назаридан ҳам, ижодий иш, яъни бадиий ижод намунаси сифатида ҳам ёндашиш мумкин. “Яқин-яқингача ижодий жараён рассомнинг онг таъсиридан ҳоли, бошқариб бўлмайдиган фаолияти деб эътироф қилинади. У санъатга хос “тарқоқ”, “тартибсиз” тизимдек таассурот қолдиради. Тасвирий санъат соҳасидаги ижодий қобилиятлар масаласини педагогика, психология, физиология, санъатшунослик каби фанлар нуқтаи назаридан ҳал қилиш мумкинлиги ҳам унинг муаммолари қўламини янада чигаллаштиради”[1].

Психологлар ва физиологлар идрок, назарий билимлар ва амалий фаолиятнинг узвий боғлиқлигини исботлашган. Билим олиш, амалий кўникмалар орттириш ва ижодий қобилиятни ривожлантириш масалаларини бир-биридан сунъий равишда ажратиш мумкин эмас. Ижодкор илмий билимларни ўзлаштириш ва амалий кўникмалар орттиришни уйғунликда олиб бориши керак, бу икки жараён шахсни комиллик сари етаклайди. Расм чизиш сабоқлари олдида қўйилган таълим ва таҳлил вазифалари талабаларнинг ижодий салоҳиятини ривожлантириш, уларни мустақил фаолият учун тайёрлашни назарда тутди. Шу билан бирга, ижодий тажрибанинг ошиб бориши тасвирий саводхонлик қонунларини ўрганиш ва ўзлаштиришга илҳомлантириши лозим. Бу ўқув ишларнинг ҳамма турлари, жумладан, натурадан расм чизишга ҳам дахлдор. Ўқув расмини чизишда ижод муаммоси идрок ва тафаккурни жонлантириш, натурадан кўр-кўрона нусха кўчиришдан чекиниш, расмда муайян ифодавийликка эришиш билан узвий боғлиқ.

Санъат табиатидан келиб чиқиб, академик расмни ўқув-ижодий фаолият сифатида таърифлаш мақсадга мувофиқдир. Табиийки, “Академик расм” курси ўз олдида талабаларнинг ижодий иқтидорини шакллантиришни вазифа қилиб қўйган ва тўпланган илмий билим ҳамда амалий кўникмалар салмоғи ошиб боргани сайин, унинг мақсадлари сарҳади ҳам кенгайиб бориши керак. Чунки талаба қанча кўп билса, расмнинг бадий ечимини излаш масалаларига шунча кўп вақт ажратади ва ўз фаолиятининг ижодий жиҳатларига эътиборлироқ бўлади. Академик расм ва унинг нозик хусусиятлари тўғрисидаги назарий мулоқотлар эса амалий тажриба орттириш жараёнига ўзгача жозиба бағишлайди.

Санъатшунослик факультетларида бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини касбий тайёрлаш жараёнида ўқитиладиган фанлар орасида қаламтасвир асосий ҳисо-

бланади. Шунинг учун ундан натурага қараб расм чизишсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Қаламтасвирда натурага қараб расм чизиш жараёни бир-бири билан узвий боғлиқ икки вазифани ҳал қилишга қаратилган:

– расм тасаввурида бадий образни тўлақонли равишда тасвирлаш ва предметларни жонли тарзда шакллантириш;

– машқлар жараёнида тасвирлаш воситаларини тўғри танлай билиш ва ундан тўғри фойдалана билиш.

Ҳар икки вазифа ижодий жараённинг умумий назарияси, бадий педагогиканинг кўп асрлик тарихи тамойилларига ҳамохангдир. Баъзан академик расм чизиш бўйича таълим бериш даврида юқорида зикр этилган вазифалар иккига бўлинади. Тарозининг бир палласидан, академик расм чизишга ўқитиш назарияси ва услубиёти ўрин олади ҳамда тасвирий саводхонлик асослари, бадий ифодалаш усулларида сабоқ берилади. Иккинчи паллага эса бадий идрок, талабаларнинг ижодий қобилиятини ривожлантириш вазифалари қўйилади.

“Бадий идрок” - бу сезги, тасаввур, таҳлил каби ҳиссий инъикос ҳамда борлиқдан олинган турли таассуротларни синтез қилиш каби мураккаб жараёнлар билан боғлиқ руҳий ҳаракатлардир. Натура ва тасвирни бадий идрок этиш расм чизишдаги ўқиш-ўрганиш ва билиш жараёнининг энг муҳим омили ҳисобланади. Психология нуқтаи назаридан олсак, “идрок онг, мианинг ижодий жараёни бўлиб, объектив реалликни акс эттиришга қаратилган турли механизмларни белгиланган мақсадга мувофиқ келадиган, функционал жиҳатдан динамик тизимга бирлаштирувчи омиллардан биридир. Унинг айнан шу жиҳати бадий идрокнинг фақат инсонга хос билиш фаолиятидаги педагогик аҳамиятини белгилайди”[2]. Академик расм чизишга ўқитиш жараёнида талабаларнинг ижодий қобилиятини шакллантириш масаласига ўтишдан аввал, “ижод” тушунчасига ойдинлик киритиб олиш керак.

Ижод инсоннинг ижтимоий аҳамиятга

эга, янги ва ўзига хос моддий ва маънавий неъматлар яратишга қаратилган фаолияти. Шахснинг билим, тажриба, истеъдодни жалб қиладиган, тафаккур, хотира, тасаввур фаол иштирок этадиган ижодий жараёнга нисбатан хусусий муносабати ижодкорликнинг таркибий қисмидир. Ижод “шу кунгача маълум бўлмаган, мутлақо янги ниманидир дунёга келтирадиган фаолият” [3] сифатида кўпроқ “санъат” тушунчасига қиёсланади. Ижод – бу инсон онгининг атроф-муҳитни билиш, воқелик ва унинг муайян ҳодисаларини ислоҳ қилишга қаратилган яратувчанлигидир. Шу нуқтаи назардан олсак, биз тасвирий фаолият ҳақида умумий мулоҳаза юритганда ҳам, муайян талабанинг у ёки бу даражадаги ижодий ёндашуви хусусида фикр билдирамиз.

Ўқув жараёнини билиш тури ёки шакли сифатида қабул қилсак, таълим ва ижоднинг ўзаро омухталиги нафақат ойдинлашади, балки муқаррар тамойил мақомини олади. Билиш асносида интеллектуал тажриба сарҳади кенгаяди. Авваллари ижодкорлик дея кадрланган ва баҳоланган масалалар, фаолият қоидаларини ўзлаштириш жараёнида одатий, автоматик ва моторик ҳаракатларга айланиб қолади. Тажриба, касбий малака даражасининг ошиши “ижодий фаолият майдонини” торайтиради, лекин унинг сифат кўрсаткичларини юксалтиради.

Моҳиятан олганда, ўқув ва ижодий ишлар ўз олдида қўйган мақсад ва вазифалари ҳамда натижаларига кўра фарқ қиладди. “Ўқув иши учун анатомия, конструкция, пропорция, ҳаракат, тус ва ранг муносабатлари, тус, ранглар мажмуаси, тасвирлаш материалларидан тўғри ифодалаш имкониятлари ва ҳоказоларни ўрганиш мақсад бўлиши мумкин. Ижодий ишда эса юқорида саналганларнинг барчаси тасвирлаш вазифаси сифатида мақсад эмас, восита ролини ўйнайди. Рассом-педагог бу мақсад ва вазифаларни у ёки бу даражада рўёбга чиқаришни удаллаши унинг касбий тайёргарлиги ва тажрибасига (маҳоратига) боғлиқ.

Қолаверса, ижодкор ўз мақсадига эришиш учун натурага нисбатан қўйилган айрим талаблардан воз кечиши мумкин ва бунга тўла ижодий ҳуқуқи бор. Ижодий ишнинг мақсади – тасвирий образ, бадиий асар қахрамонининг психологиясини яратишдир. Ўқув ишлари замирида ҳам аслида ижодкорлик ётади. Яратувчанлик эса билиш жараёнининг ажралмас, таркибий қисмидир. Шуни ҳам унутмаслик керакки, ижодкорлик туйғуси педагог томонидан мақсадли вазифа сифатида белгиланиши ва талабани шу йўлда изланишга илҳомлантириши мумкин”[4].

Яратувчанлик билан боғлиқ ҳар қандай фаолият тури каби, бадиий ижод ҳам изчил вазифалар кетма-кетлигидан шаклланади. Вазифалар қатъий тартиб асосида режалаштирилиши ҳамда айнан шу кетма-кетликда амалга оширилиши лозим. Бу узвийлик занжирининг узилиши, одатда, ижодий ғоянинг қашшоқлашиши, ифодавийликнинг жўнлашишига олиб келади.

Масалан, графика йўналишида асар яратиш белгиланган вазифаларни муайян кетма-кетликда бажаришдан иборат бўлиб, у қуйидаги босқичлардан ўтади:

- асар ғоясини шакллантириш;
- дастлабки хомаки эскизини яратиш;
- хомаки асарда аксини топган ғояларни амалга ошириш учун қаламчизги ва қораламалар чизиш;
- бўлажак асарнинг композицион қурилишини ҳаёлан тасаввур этган ҳолда уни шакллантириш;
- тасвирни юзада тўғри ифодалаш;
- тус, рангларнинг дастлабки оҳангдорлигига эришиш;
- сўнгги хомаки расм, чизгилар ва қораламаларни яратиш ва улар ёрдамида асардаги тасвирни такомиллаштириш;
- тус муносабатларини якуний шаклга келтириш.

Ижод, санъат, ҳиссиётлар психологияси бўйича етук мутахассис П.М. Якобсон айтганидек, “санъат асари яратилишининг психологик босқичларини аниқлаш, қайсидир

маънода типик ва умумлашган модел сифатида намоён бўладиган жараёни ўзига хос кўринишда қайтадан тиклаш демакдир”.

Бадиий асар устида ишлаш бўйича юқорида келтирилган мисол ниҳоятда умумий, тахминий схемадир. Бевосита ижодий жараён унга нисбатан анча мураккаб кечади: кўпроқ ва салмоқлироқ вазифалар қўйилади, улар рассом маҳорати ва бадиий асар ғоясидан келиб чиқиб мунтазам ўзгариб туради. Лекин, ҳар қандай ҳолатда ҳам, ижодкорлик ўз мантиғи ва тўқислиги билан ажралиб турадиган яхлит жараёндир.

Ижод - машаққатли иш жараёнидир. Тасвирий санъатнинг энг буюк намуналари, дурдоналари улкан ва кўпинча азобли меҳнат натижасида яратилган. Бу фикр ҳақлигини англаш учун Рембрант, Леонардо да Винчи, А.Дюрер, Ж. О.Д. Энгр, В.И. Суриков, И.Е. Репин, Ў.Тансиқбоев, Ч.Ахмаров, А.Абдуллаев, М.Набиев каби бошқа машҳур санъаткорлар асарларининг дунёга келиш тарихини эслаш kifоя (сон-саноқсиз эскизлар, натурадан чизилган қораламалар, давомий расм, этюдлар чизиш ва б.). Ижод илҳом меваси ва у ҳар қандай асарни осонгина яратишга ёрдам беради, деганлар қаттиқ адашишади.

Таълим жараёнида ижодкорликни ривожлантириш масаласи унинг когнитив томонини такомиллаштириш муаммоси билан узвий боғлиқ. “Ижод инсоннинг барча руҳий қудрати, жумладан, тассавури иштирок этадиган жараён ҳамда яратувчанлик учун зарур билим ва тажриба орқали орттириладиган маҳоратдир”. Ўқув-тарбия жараёни уч йўналишни ўз ичига олади: тарбия, таълим ва тажриба (малака). Улар ўзаро уйғунлашиб, ижодий ривожланишни рағбатлантиради. Таъкидлаш ўринлики, бу йўналишлар параллел равишда, бир-бирини тўлдирган ҳолда амалга оширилиши лозим. Бирон-бир йўналишнинг ортга қолиши ёки унга нисбатан бефарқ бўлиш таълимда бирёқламаликни келтириб чиқаради, ривожланиш уйғунлигига путур етказди, охир-оқибатда,

ижодий камолот йўлини тўсади. Ўқув ёки ижодий вазифалардан бирини устун кўриш ва бошқаси аҳамиятини тўлиқ англамаслик таълим-тарбия уйғунлиги тамойилининг бузилишига сабаб бўлади. “Мактаб”, яъни санъат ҳунармадчилигини ўрганишга ружу қўйиш, лекин улардан ижодий фойдаланмаслик, яратувчанлик тушунчасига мутлақо алоқаси бўлмаган ҳаваскорликни шакллантиради. Аксинча, “ижодкорликка” ҳаддан ташқари берилиб кетиш расмнинг асоссиз деформацияланишига олиб келади, охир-оқибатда, рассом реал воқеликдан узилиб қолади. Қуйида талабаларни академик расм чизишга ўргатиш бўйича мақсадларнинг тахминий мазмуни билан таништирамиз.

Тасвирий санъатнинг бошқа турлари қатори, расм чизишни ўргатиш муаммоли таълим намуналаридан биридир. Маълумки, ушбу таълим шаклининг асосий вазифаси изланиш, ижодкорлик хислатларини шакллантириш, мустақил ва самарали фикрлаш қобилиятини ривожлантиришдан иборат. Зеро, бу талаблар расм чизишга ўқитиш тизимининг ҳам пойдеворидир. Муаммоли таълим сингари, академик расм чизишга ўргатиш икки асосий мақсад рўёби учун хизмат қилиши керак:

1. Индивидуал тафаккур асосида меҳнатга ижодий ёндашиш қобилиятини ривожлантириш;

2. Зарур билим, малака ва кўникмалар тизимини шакллантириш.

Шу билан бирга, малака ҳамда техник кўникмалар аҳамияти ва ролини камситмаслик керак, аксинча, уларни ривожлантириш шарт фазилатлар сифатида эътироф қилиш лозим, чунки маҳорат барча фаолият турлари, хусусан, ижодий меҳнатнинг ҳам муваффақиятини таъминловчи омилдир.

Техник кўникма ва малака орттиришда инсон тафаккури, унинг қатъияти ва иродаси ҳал қилувчи роль ўйнайди. Қўл ҳаракатларини муайян режа асосида мунтазам тақрорлаш ижодкорнинг қўл-кўзлари ўртасида

кўринмас, лекин барқарор ришта боғлайди, вақт ўтиб, бу ҳаракатлар беихтиёрий тус олади (автоматлашади). Энди рассом алоҳида олинган ҳаракатларни эмас, уларнинг умумий кўламини назорат қилади. Айнан шу даражага эришиш техник кўникмалар шакллантиришнинг якуний мақсадидир. Таълимнинг вазифаси тасвирий саводхонлик асосларини ўргатиш, ишнинг техник усуллари бўйича малака ҳамда кўникмаларни шакллантириш ва янада такомиллаштириш билангина чекланмайди; ўқув-ижодий фаолият давомида улардан эркин фойдаланиш, ўқув ва ижодий вазифаларни уйғунлаштиришдан ҳам сабоқ беради.

Билим ва ижодий тажрибани мунтазам ошириб бориш ижодкорликнинг зарур шартларидан биридир. Талабанинг билими, техник имкониятлари ва унинг ижодий салоҳияти ўртасида бевосита боғлиқлик мавжуд. Янги техник имкониятлар ва ижодий тажриба навбатдаги ва янада мураккаброқ вазифаларни ҳал қилишда қўл келади, яъни бадий ижодкорликни камолотга етаклайди.

Талабаларнинг қизиқишлари ва ўқув жараёнининг объектив қонуниятларини бирлаштириш педагогика фанининг долзарб муаммосидир. Расм чизишга ўқитишнинг дастлабки босқичларида талабалар ижодий қобилиятини ривожлантиришнинг муҳим шarti - уларни таълимнинг асосий йўналишлари ҳамда мақсадларидан ўз вақтида ва холис хабардор қилишдир. Чунки бу режалар талабаларни касбга тайёрлаш, уларнинг ижодий салоҳиятини кашф этиш, малака-кўникмаларини мукаммаллаштириш бўйича олий мақсадларга ойдинлик киритади. Лекин бўлажак рассомларнинг ижодий қобилиятини ривожлантиришга хизмат қиладиган ўқув жараёнига ҳар бир талабанинг онгли равишда ва масъулият билан ёндашишини бир марта таъсир кўрсатиш ёки фақат маъмурий чоралар билан таъминлаб бўлмайди. Бундай муваффақият педагоглар жамоасининг таълим жараёнидаги доимий ва оқилона раҳбарлиги, шунингдек, махсус ша-

роитлар яратиш орқали қўлга киритилади. Ижодий қобилиятни ривожлантириш усуллари ва ушбу таълим йўллари ўзининг тарбиявий, ривожлантирувчи хусусиятларини бор бўйи билан намоён қиладиган шарт-шароитларни моҳирона уйғунлаштириш зарур. Талабалар ижодий тафаккурини шакллантириш ва уларни билимга йўналтиришда педагог шахси ҳал қилувчи роль ўйнайди. Расм чизишни ўргатишда талабалар онгига таъсир кўрсатишнинг асосий шакли педагог муносабати орқали ифодаланади. Талабаларда ижодий ишга рағбат ва иштиёқ уйғотиш, шунингдек, уларга ўқув-ижодий расм устида ишлаш бўйича белгиланган босқичли вазифалардан келиб чиқиб раҳбарлик қилиш — ижодий қобилиятни ривожлантиришнинг муҳим шартидир.

Маълумки, инсоннинг кундалик ҳаётдаги, одатий идроки рассомнинг воқеликдан маълумотларни қабул қилиш, уларни қайта ишлаш жараёнидан фарқ қилади. Ҳар бир идрок этилган ҳолат ҳиссий кечинмалар билан боғлиқ бўлиб, унинг хусусияти мақсаддан келиб чиқади ва кўрган-ҳис қилганини тасвирлаш, ифодалаш истаги билан омухталашади.

Муайян объектни кузатаётган талабалар, бу ишни педагог раҳбарлигида бажаришса, предметнинг янада кўпроқ тасвирий, ифодавий сифатларини кашф қилишади. Педагог томонидан ташкил қилинган кузатув, яъни идрок қилиш жараёни тасвирлаш предметининг ҳақиқий ҳолатини тартибли, тизимли, аниқ ифодалашга ёрдам беради, бу эса унинг ниҳоятда муҳим жиҳатидир. Чунки кузатиш воқеликни билиш услуби бўлиб, унда:

- идрок ва тафаккур узвий боғланади;
- талабалар тасаввурида шаклланаётган бадий образ тимсолига ойдинлик киритилади;
- бўлажак рассомлар кузатиш моҳиятини англаб етишади;
- уларнинг кузатиш тажрибаси ошади;
- талабалар расм чизишнинг ўқув ва

ижодий вазифаларини инобатга олган ҳолда, идрок этиш тамойилларига асосланган ўз кузатув усулларини ишлаб чиқишади.

Тўғри ташкил қилинган идрок жараёни, тафаккурнинг асосий қонунлари каби, таълим давомида бўлажак рассомларнинг ижодий салоҳиятини ривожлантиришнинг муҳим шарт, келажакда яратиладиган бадиий-ижодий ишлар пойдевори сифатида тавсифланади.

Тасвир яратишда ифодавий ва ижодий вазифаларнинг услубий кетма-кетлигига риоя қилиш ижодкор истеъдодини сайқаллайди. Ўқув дастурлари ана шу жиҳатларни, яъни таълимнинг техник-аналитик вазифаларини ўзлаштиришнинг мажбурийлигини қатъий белгилаб қўйган. Ижодий вазифаларни мунтазам мураккаблаштириб бориш масаласида эса бу каби аниқ ва батафсил тавсиялар берилмаган.

Кузатувлар шуни кўрсатмоқдаки, ўқув вазифаларидан ижодий мақсадларга, яъни ўрганиш жараёнидан бадиий образ излаш босқичига ўтиш ҳажмли шаклга нисбатан муносабатнинг мантикий ва муайян узвийликда ўзгариб бориши сифатида кечиши лозим. Шаклдан унинг мақсади — ифодалаш воситасига ўтиш, кейин ҳиссиётлар мазмунини англаб етиш, сўнгра ташқи пластикага эътибор қаратиш ва ниҳоят, бадиий-ижодий моҳиятига етиш. Мазкур хулоса бадиий образнинг пластик асоси сифатида эътироф қилинган шакл тўғрисидаги тасаввурлардан туғилган. Уни бу тарзда ўзлаштириш ўқув вазифасини ижодий ҳал қилишда эркинлик беради, шу билан бирга, расм чизиш бўйича ўқув-таҳлилий топшириқлар бажарилишини таъминлайди. Талабалар ишларининг хусусияти уларнинг академик расм бўйича техник усулларни қанчалик даражада ўзлаштиришгани билан белгиланади, лекин бу сифатлар кўлами бир гуруҳнинг ўзида ҳам фарқ қилади. Энг катта тафовут ижодий қобилиятнинг ривожланишида кузатилади. Бу ҳар бир Шахснинг тайёргарлик даражаси ҳамда индивидуал-типологик хусусиятлари

билан баҳоланади. Талабаларни ўқитиш ва тарбиялаш масаласига хусусий ёндашиш — яна бир муҳим талабдир. Индивидуал таълим усулидан фойдаланиш талабаларнинг ҳам ўқув, ҳам ижодий фаоллигини рағбатлантиради. Расм чизишдек мураккаб фан соҳасига ўқитишда талабаларни ҳамма буюк рассомлар ва педагогларга хос фазилатлар руҳида тарбиялаш зарур. Улар ўқув ва ижодий вазифаларни ҳал қилиш жараёнида учрайдиган объектив қийинчиликларни енгиб ўтишга тайёр туришлари лозим.

Ўқув-педагогик жамоада шаклланган умумий ижодий муҳит ҳам изланиш ва комиллик сари интилишга илҳомлантиради. Жамоа билан бирга рассомлар кўргазмалари, ижод устахоналарига ташриф буюриш, санъатшуносликка доир адабиётларни ўрганиш ҳам шу мақсадларга хизмат қилади. Бу тадбирлар билим ҳажмини кенгайтиради, тажриба беради, бадиий дид ва тасаввурни ривожлантиради. Рассомларнинг ижодий ва техник усулларини ўрганиш орқали талабалар воқеликни ижодкор нуктаи назаридан баҳолашга ҳаракат қилишади, бадиий тилнинг ифода воситаларини излашади.

Расм тилининг ранг-баранг ва нозик жиҳатлари бор. Ўзининг у ёки бу ижодий ғоясини осон ва профессионал даражада ифодалашни истаган ҳар бир мусаввир ранг танлаш ва улардан фойдаланишни чуқур ўрганиши керак. Ҳар бир образнинг вибрацияси, график оқими, энтикиши, титроғи бор. Уларни аниқ илғай олиш, ҳис қилиш ва етказиш керак. Ҳиссиётлар, кечинмалар, хусусият ва шаклларни бир ёқлама график тимсоллар орқали ифодалаш образни қашшоқлаштиради, унинг яхлитлигига путур етказиши. Шунинг учун расм чизиш бўйича таълим беришда шаклни ифодалашнинг график имкониятлари чегарасини кенгайтириш керак. Бу талабага ўз касбини осон ва муваффақиятли ўзлаштириш имконини беради.

Талабаларнинг ўқув ва илмий тадқиқот ишлари ижодий қобилиятларни ривожлантиришнинг ташкилий шакли бўлиб, ижодий

